

NIET
STAPELEN
MAAR **VERVANGEN**

DE IMPACT VAN THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN OP LEEROPBRENGSTEN



Niek ten Have en Iris van Mierlo

Praktijkopdracht BV3

De Impact van Theoretisch Leren en Levensecht Leren op Leeropbrengsten

Iris van Mierlo (s1051766) en Niek ten Have (s1040740)

Faculteit der Sociale Wetenschappen, Radboud Universiteit

SOW-PWB3340: Beroepsvaardigheden 3 Onderwijs en Pedagogiek

Dr. C.T.L. Kuijpers en dr. M.M. van der Hurk

Aantal woorden exclusief voorblad, referentielijst en bijlagen: 6257

23 december 2022

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Inleiding

Wij zijn Iris van Mierlo (student pedagogische wetenschappen) en Niek ten Have (student Alpo) en studeren aan de Radboud universiteit in Nijmegen. Voor dit onderzoek hebben wij middels een theoretische en praktische analyse een verbeterplan geschreven voor een onderwijsinstelling. Voor deze opdracht hebben wij allereerst contact gezocht met een onderwijsinstelling om zo tot een vraagstuk te komen. Hiervoor hebben wij contact opgenomen met de instantie 'Niet stapelen maar vervangen'. Dit zal verder in dit verslag afgekort worden als NSMV.

NSMV is van mening dat leerlingen zoveel mogelijk in aanraking moeten komen met een leerrijke omgeving. Het doel van NSMV is dat leerlingen leren door middel van hun omgeving. In plaats van lessen uit het boek worden de lessen verplaatst naar de omgeving rondom de school waar de kinderen tot dezelfde inzichten komen. Een voorbeeld hiervan zou kunnen zijn dat een klas die voor geschiedenis bezig is met het hoofdstuk Romeinen naar een museum in de buurt gaat om vanuit daar meer te leren over de Romeinen. Een belangrijke vereiste voor NSMV is dat de activiteiten buiten het klaslokaal de desbetreffende les vervangen. De activiteit moet dus geen aanvulling zijn, want dat is met de huidige drukte in het onderwijs niet realiseerbaar. Met een uitstapje naar bijvoorbeeld een museum zouden de leerlingen dezelfde leerdoelen moeten kunnen behalen als wanneer er geleerd wordt vanuit het boek.

Het onderliggende onderwijsconcept dat hierbij de basis vormt is levensecht leren. In plaats van theoretische lessen in het klaslokaal leren de kinderen veel meer vanuit de praktijk. NSMV focust zich momenteel op de leergebieden OJW (oriëntatie op jezelf en de wereld), kunstvakken, digitale vaardigheden (ICT) en bewegingsonderwijs. Vanuit NSMV hebben wij het volgende vraagstuk gekregen: "Wat is het verschil in impact op leeropbrengsten tussen levensecht leren en theoretisch leren op het gebied van ... en hoe zou dit in de praktijk teruggekoppeld kunnen worden naar Niet stapelen maar vervangen?" Op de plek van de puntjes konden wij kiezen voor één van de vier leergebieden. Wij hebben gekozen om ons te focussen op het leergebied OJW, omdat wij van

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

mening zijn dat het idee van levensecht leren het meest geschikt is voor dit leergebied. Met deze vraag hoopte NSMV een beter beeld te krijgen van wat de literatuur beschrijft over theoretisch en levensecht leren en hoe leerkrachten in de praktijk aankijken tegen levensecht leren.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Probleemstelling

We hebben een relatief lange weg afgelegd om voor deze opdracht uiteindelijk een goede probleemstelling te vinden. In de eerste instantie hebben we een aantal grote uitgeverijen benaderd (Noordhoff, Zwijsen, ThiemeMeulenhoff en Malmberg) met de vraag of zij een vraagstuk voor ons hadden wat geschikt was voor onze opdracht. Van deze uitgeverijen gaf alleen Noordhoff aan dat ze een vraagstuk voor ons hadden betreffende een Engels lesmethode voor het voortgezet onderwijs die zij aanbieden. Omdat dit ons beiden toch niet zo erg aansprak zijn we verder gaan kijken naar andere mogelijkheden.

Naar aanleiding van advies van onze werkgroepdocent hebben wij naar nog een aantal andere onderwijsinstanties gemailld: Education Warehouse, Uitgeverij Delubas en Faqta. Van deze instanties gaven Uitgeverij Delubas en Education Warehouse allebei aan vraagstukken voor ons te hebben. Education Warehouse reageerde als eerste en wij hebben kort daarna een online gesprek gepland met twee mensen van Education Warehouse. Zij legden ons drie verschillende casussen voor, waarvan de casus over 'aanbod van buiten ter vervanging van hoofdstukken uit de methode' ons het meest aansprak. Uitgeverij Delubas reageerde vlak nadat wij dit besproken hadden; deze uitgeverij hebben we toen afgezegd omdat we al een geschikte casus hadden gevonden.

Vervolgens werden wij door Education Warehouse in contact gebracht met Jan Plooi, de eigenaar van Niet stapelen maar vervangen. Wij hebben met Jan een aantal online gesprekken gevoerd om kennis te maken, een probleemstelling te kiezen en deze te concretiseren. Jan heeft ons verschillende probleemstellingen voorgelegd binnen NSMV, waarvan wij uiteindelijk de volgende kozen. Een belangrijk onderdeel binnen NSMV is zoals eerder beschreven het vervangen van theoretische lessen op school door levensechte ervaringen in de praktijk. Om deze reden wilde Jan graag meer informatie over wat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt over wat de leereffecten zijn van theoretisch leren tegenover levensecht leren. Deze probleemstelling hebben we uiteindelijk met behulp van verder overleg met Jan en feedback van onze werkgroepdocent geconcretiseerd tot een

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

goede en concrete onderzoeksvraag: 'Wat is het verschil in impact op leeropbrengsten tussen levensecht leren en theoretisch leren op het gebied van OJW en hoe zou dit in de praktijk teruggekoppeld kunnen worden naar Niet stapelen maar vervangen?' Met leeropbrengsten worden in deze vraag de leerdoelen bedoeld als beschreven in de SLO-aanbodsdoelen voor OJW in het primair onderwijs.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Methode

Onderzoeksgroep

Dit onderzoek is uitgevoerd middels een theoretische en een praktische analyse. Bij de theoretische analyse is middels literatuuronderzoek gekeken naar de effecten die levensecht leren kan hebben op leerlingen. Voor de praktische analyse is een vragenlijst opgesteld om te kijken hoe de praktijk aankijkt tegenover levensecht leren. We hebben ervoor gekozen om de praktische analyse uit te voeren doormiddel van een vragenlijst omdat we op deze manier binnen een relatief korte tijd veel respondenten konden benaderen. De populatie van de praktische analyse betreft mensen die werkzaam zijn of stage lopen in het onderwijs. Hiervoor zijn drie basisscholen benaderd om mee te werken aan dit onderzoek, studenten in hun laatste jaar van de opleiding academische pabo in Nijmegen en basisschoollerares binnen ons persoonlijke netwerk. De vragenlijst, die is gemaakt voor dit onderzoek, is ingevuld door 47 respondenten, waarvan 34 de vragenlijst volledig hebben ingevuld. De data die is verzameld uit de vragenlijst wordt gebruikt om antwoord te geven op de hoofdvraag van dit onderzoek: "Wat is het verschil in impact op leeropbrengsten tussen levensecht leren en theoretisch leren op het gebied van OJW en hoe zou dit in de praktijk teruggekoppeld kunnen worden naar Niet Stapelen Maar Vervangen?" Aan de respondenten is allereerst gevraagd wat hun functie in het onderwijs is. Hierbij konden de respondenten kiezen uit: leerkrachten, stagiair of anders. 18 van de respondenten (38.3%) is werkzaam als leerkracht. 19 van de respondenten (40.4%) is werkzaam als stagiair en 10 van de respondenten heeft een andere functie in het onderwijs (21.3%). De gemiddelde ervaring van de respondenten was 12.1 jaar met een bereik tussen 1 en 44 jaar ervaring. Er zijn 20 respondenten (25.3%) die lesgeven in de onderbouw (groep 1, 2 en 3), 16 respondenten (20.3%) geeft les in de middenbouw (groep 4 en 5) en 31 respondenten (39.2%) die lesgeven in de bovenbouw (groep 6, 7 en 8).

Instrumenten

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Om een beeld te krijgen hoe mensen uit de onderwijswereld aankijken tegenover levensecht leren is een vragenlijst samengesteld, deze is te vinden in bijlage 1. De vragenlijst bestaat uit twee onderdelen. Het eerste deel van de vragenlijst bestaat uit 4 items om verschillende leerkrachtkenmerken uit te vragen. Deze vragen hadden betrekking op de functie die de respondenten vervullen in het onderwijs; als zij voor de klas staan, welke klas dit is en tenslotte is gevraagd naar de ervaring van de respondenten. Deze ervaring is bevraagd aan de hand van het aantal jaar dat de respondenten werkzaam zijn in het onderwijs en hoeveel dagen per week zij werken in het onderwijs. De uitkomsten van deze twee vragen worden met elkaar vermenigvuldigd op deze manier ontstaat een ervaringscore. Aan de hand van deze leerkrachtkenmerken kunnen verschillende groepen aan de hand van de resultaten met elkaar vergeleken worden.

Het tweede deel bestaat uit 11 vragen en stellingen die betrekking hebben op levensecht leren. Bij deze vragen is gefocust op de ervaringen en visie die mensen uit de onderwijswereld hebben betreffende levensecht leren. Deze stellingen zijn tot stand gekomen op basis van onze bevindingen vanuit het theoretische deel van dit onderzoek. De stellingen hebben betrekking tot levensecht leren, het uitgangspunt van NSMV. In de vragenlijst is onder andere een 5-punts Likertschaal gebruikt om vragen met betrekking tot levensecht leren te stellen aan mensen uit het onderwijs. Deze schaal meet de subjectieve attitude (Joshi et al., 2015) en bevatte de volgende antwoordmogelijkheden: 'helemaal oneens'; 'oneens'; 'neutraal'; 'eens'; 'helemaal eens.'

Procedure

Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met NSMV. Voor het delen van de vragenlijst is toestemming gevraagd bij de verschillende directeuren van de scholen die zijn benaderd voor het onderzoek (Bijlage 2). Nadat de stellingen waren geformuleerd, is de vragenlijst gemaakt door middel van het programma 'Qualtrics'. De link naar deze vragenlijst is door ons verspreid onder een drietal scholen, studenten van het laatste jaar van de academische pabo en basisschoollerares binnen ons persoonlijke netwerk. Daarnaast is elke respondent akkoord gegaan met het gebruik en

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

de verwerking van de ingevulde data. De respondenten hebben van 9 december tot 19 december de tijd gehad om de vragenlijst in te vullen. Aan de respondenten werd vooraf gemeld dat het invullen van de vragenlijst ongeveer 10 minuten zou duren.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Praktische analyse

Door middel van een vragenlijst is er empirische onderzoek uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag van dit onderzoek. In deze vragenlijst is gekeken hoe leerkrachten en leerkrachten in opleiding aankijken tegen levensecht leren en of zij van mening zijn dat levensecht leren een positieve bijdrage kan hebben op de leeropbrengsten van de leerlingen.

Levensecht leren

Het idee van levensecht leren is redelijk nieuw. Hierdoor hadden wij de verwachting dat veel leerkrachten en leerkrachten in opleiding nog niet bekend zouden zijn met deze manier van lesgeven. Daarom werd aan het begin van de vragenlijst gevraagd of de respondenten bekend waren met levensecht leren. Uit de resultaten bleek dat levensecht leren inderdaad niet erg bekend was bij de respondenten. Zo gaf 9.8% van de respondenten aan bekend te zijn met levensecht leren. Slechts 4.9% van de respondenten is bekend met NSMV. Als in meer detail naar de individuele resultaten van de respondenten wordt gekeken, dan zijn alle respondenten die bekend zijn met NSMV ook bekend met levensecht leren. Dit is ook logisch, aangezien levensecht leren het uitgangspunt is van NSMV. De andere 4.9% die aangaf bekend te zijn met levensecht leren, is dus niet bekend met NSMV. Als je echter op internet opzoek gaat naar levensecht leren, kom je vrij snel uit op NSMV. Deze leerkrachten (in opleiding) zullen mogelijk hier ooit iets van hebben gehoord, maar zich er vervolgens niet in hebben verdiept. De respondenten die 'ja' invulden bij de vraag: 'Bent u bekend met levensecht leren?' gaven aan dat volgens hen levensecht leren onderwijs is gericht op de belangstelling van de leerling om zo tot intrinsieke motivatie te komen. Daarnaast zagen zij levensecht leren als onderwijs dat aansluit bij de belevingswereld van de leerlingen en gericht is op de toekomst, waarbij gebruik wordt gemaakt van de praktijk.

Omdat vooraf al werd verwacht dat weinig respondenten bekend zouden zijn met levensecht leren, werd, na de vragen waarvan hierboven de resultaten zijn beschreven, een korte

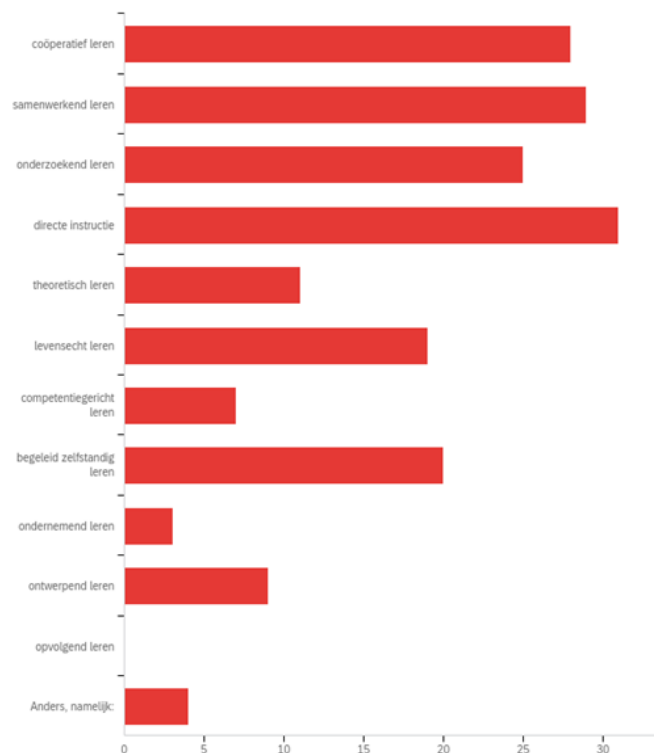
THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

uitleg gegeven over wat er met levensecht leren wordt bedoeld. Vervolgens werd de vraag gesteld: 'Heeft u in uw lessen ooit gebruik gemaakt van levensecht leren?'. 76.5% van de respondenten antwoordde op deze vraag met 'ja'. Nadat de leerkrachten (in opleiding) wisten wat levensecht leren inhield, geeft een groot deel van de respondenten aan hier ooit gebruik van te hebben gemaakt. De respondenten gaven aan dat dit vooral in de vorm was van bezoeken aan musea voor kunst of geschiedenis, of een excursie naar het bos voor natuurlessen. Als motivatie die de respondenten hiervoor gaven was het volgende antwoord iets dat vaak terugkwam: 'Door de praktijkervaringen die de kinderen opdoen, blijft de stof veel beter hangen en heeft het meer betekenis.'

Leermethodes

Aan de respondenten werd gevraagd welke leermethodes zij toepassen in hun lessen.

Onderstaand figuur toont hiervan de resultaten.



Figuur 1 – Leermethodes

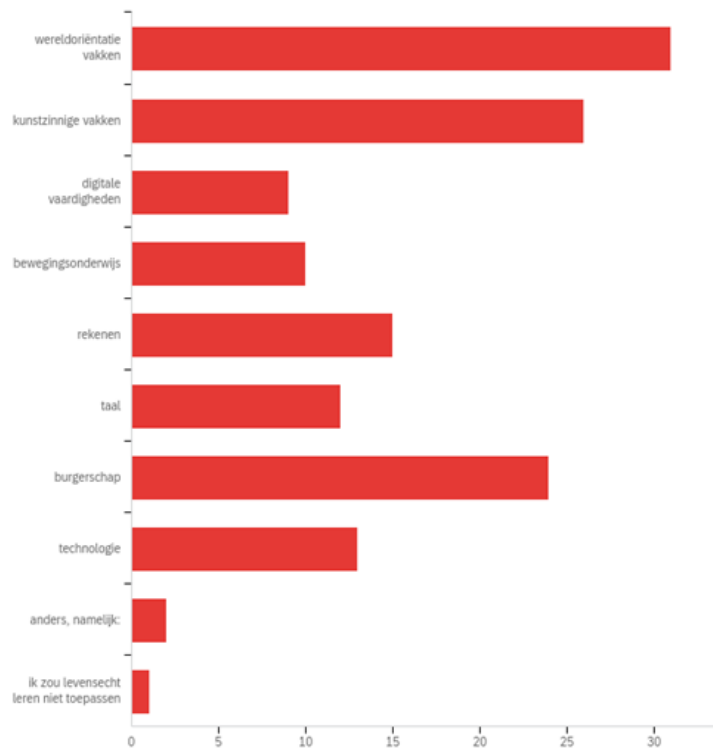
THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Als het aantal reacties op deze vraag bij elkaar wordt opgeteld dan valt op dat dit aantal veel hoger is dan het aantal respondenten dat de vragenlijst heeft ingevuld. Hieruit valt op te maken dat de respondenten gebruik maken van meerdere leermethodes. Coöperatief leren, samenwerkend leren en directe instructie worden het meest gebruikt door de respondenten. Hierbij moet wel worden vermeld dat één van de benaderde scholen veel doet rondom coöperatief leren. Hierdoor is het logisch dat coöperatief- en samenwerkend leren veel worden genoemd. Coöperatief leren wordt namelijk ook wel samenwerkend leren genoemd (Kerpel, 2014). Ook is het logisch dat directe instructie veel wordt gebruikt. Directe instructie wordt namelijk momenteel door erg veel scholen in Nederland toegepast. Levensecht leren is negentien keer ingevuld bij deze vraag. Na kennis te hebben gekregen over levensecht leren, geeft dus iets minder dan de helft (46.3%) aan deze leer methode toe te passen om leerlingen iets te leren.

Leergebieden

In de inleiding werd al genoemd dat NSMV zich focust op meerdere leergebieden in de toepassing van levensecht leren. Ondanks dat wij onze hoofdvraag hebben toegespitst op OJW (oriëntatie op jezelf en de wereld), waren wij benieuwd binnen welke leergebieden de respondenten levensecht leren voornamelijk zouden toepassen. Onderstaand figuur toont hiervan de resultaten.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN



Figuur 2 – Leergebieden

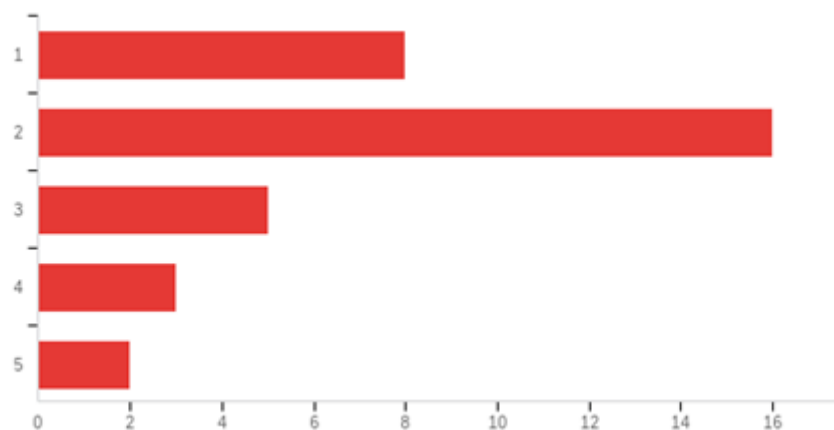
Net als bij de vraag over leermethodes konden de respondenten bij deze vraag meerdere antwoordopties kiezen. Naast dat wij hierdoor konden zien voor welk leergebied de respondenten levensecht leren het snelst zouden toepassen, konden wij ook zien voor welke leergebieden levensecht leren het snelst zouden worden ingezet. Met name de wereldoriëntatie vakken, de kunstzinnige vakken en het vak burgerschap worden door veel respondenten gezien als vakken waarbij levensecht leren zou kunnen worden ingezet. Daarnaast laat het figuur zien dat de respondenten levensecht leren het minst snel zouden inzetten voor bewegingsonderwijs en digitale vaardigheden. Dit is opvallend, omdat dit twee van de vier leergebieden zijn waar NSMV zich op focust. Tenslotte is in het figuur te zien dat slechts één respondent aangeeft 'ik zou levensecht leren niet toepassen'. Hieruit kan mogelijk worden afgeleid dat de respondenten erg positief aankijken tegenover levensecht leren.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Toepassing en Impact

Aan het eind van de vragenlijst kregen de respondenten vier stellingen. Deze stellingen hadden betrekking op de toepassing van levensecht leren en de impact die het volgens hen kan hebben op de leeropbrengsten van leerlingen. Alle vier de stellingen bestonden uit een 5-punts Likertschaal die er als volgt uitzag: 1 = helemaal mee eens, 2 = mee eens, 3 = niet mee eens en niet mee oneens, 4 = niet mee eens, 5 = helemaal niet mee eens.

De eerste stelling luidde: "Ik zou levensecht leren toepassen in mijn lessen." Onderstaand figuur en tabel tonen hiervan de resultaten.



Figuur 3 - Stelling 1

Tabel 1 - Stelling 1

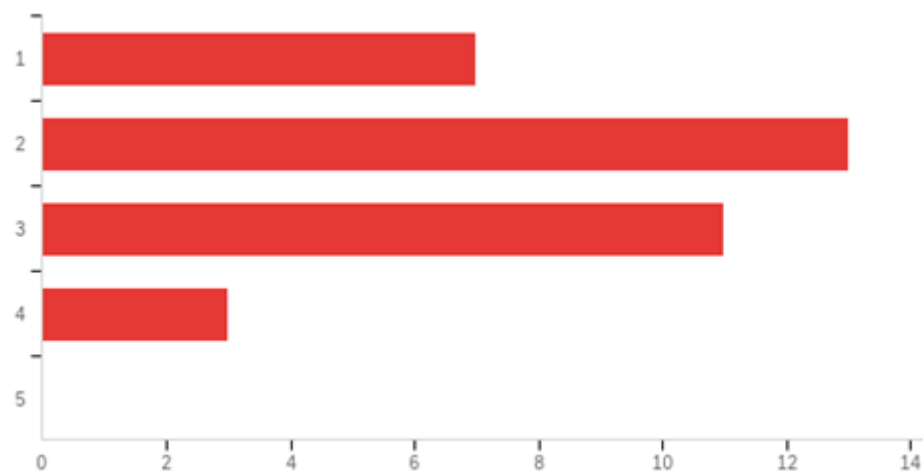
Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std. Afwijking	Variantie	Aantal
1.00	5.00	2.26	1.09	1.19	34

Wat allereerst opvalt aan de tabel is dat slechts 34 respondenten deze stelling hebben ingevuld. Dit betekent dat niet alle respondenten de volledige vragenlijst hebben afgemaakt. Verder valt op aan

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

het figuur en het gemiddelde in de tabel dat de respondenten redelijk positief zijn ten opzichte van deze stelling. De meest gekozen optie was 2, 'mee eens'. Wat bij de voorgaande vragen ook al naar voren kwam is dus dat de respondenten ervoor opstaan om levensecht leren toe te passen in hun lessen.

De tweede stelling luidde: 'Ik zou delen van het curriculum willen vervangen door levensechte ervaringen.' Onderstaand figuur en tabel tonen hiervan de resultaten.



Figuur 4 - Stelling 2

Tabel 2- Stelling 2

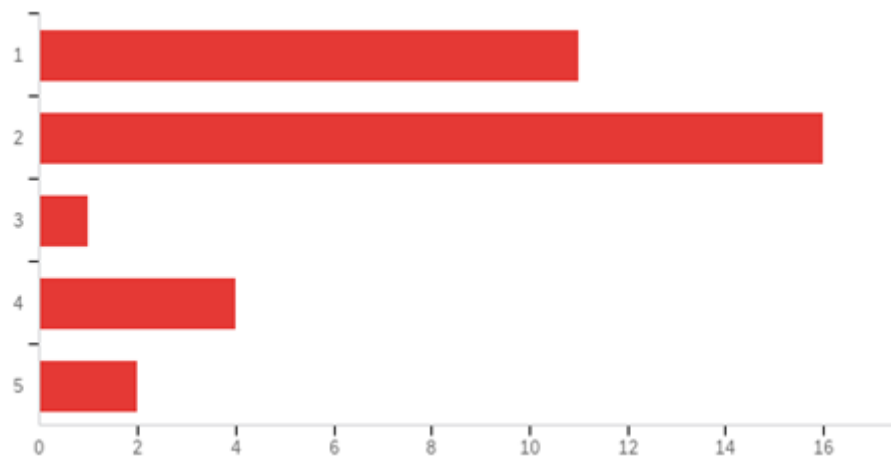
Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std. Afwijking	Variantie	Aantal
1.00	4.00	2.29	0.89	0.80	34

Uit het figuur en de tabel valt af te lezen dat de respondenten wederom redelijk positief zijn ten opzichte van de stelling. Hoewel ook een grote groep koos voor de optie 'niet mee eens en niet mee oneens', zijn de respondenten alsnog eerder positief dan negatief. Slechts een klein deel van de

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

respondenten is van mening dat zij delen van het curriculum niet zouden willen vervangen door levensechte ervaringen.

De derde stelling luidde: 'Ik denk dat levensecht leren een positieve impact kan hebben op de leeropbrengsten van leerlingen.' Onderstaande figuur en tabel tonen hiervan de resultaten.



Figuur 5 - Stelling 3

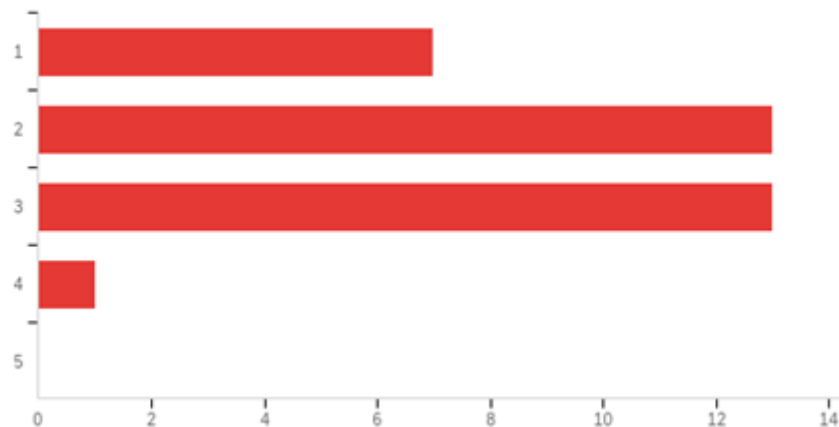
Tabel 3- Stelling 3

Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std. Afwijking	Variantie	Aantal
1.00	5.00	2.12	1.16	1.34	34

Uit het figuur en de tabel komt naar voren dat de respondenten erg positief zijn ten opzichte van deze vraag, zo heeft een groot deel van de respondenten 'helemaal mee een' of 'mee eens' ingevuld. Volgens de respondenten kan levensecht leren dus een positieve impact hebben op de leeropbrengsten van leerlingen.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

De laatste stelling luidde: "Ik denk dat theoretisch leren een positieve impact kan hebben op de leeropbrengsten van leerlingen." Onderstaand figuur en tabel tonen hiervan de resultaten.



Figuur 6 - Stelling 4

Tabel 4- Stelling 4

Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std. Afwijking	Variantie	Aantal
1.00	4.00	2.24	0.81	0.65	34

Wanneer er wordt gekeken naar het figuur en de tabel valt op dat er een kleine spreiding is wat betreft de antwoorden van de respondenten. Slechts 1 van de respondenten was het oneens met deze stelling. De rest is van de respondenten staat of neutraal tegenover deze stelling of is van mening dat theoretisch leren een positieve impact kan hebben op de leeropbrengsten van leerlingen. Als de resultaten van stelling 3 en 4 met elkaar worden vergeleken, dan valt op dat respondenten gemiddeld meer van mening zijn dat levensecht leren een positieve impact kan hebben op leeropbrengsten dan dat zij van mening zijn dat theoretisch leren een positieve impact kan hebben op leeropbrengsten. Dit verschil is echter klein (levensecht leren gem = 2.12; theoretische leren gem = 2.24).

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Conclusie

Wanneer er wordt teruggekeken naar de hoofdvraag van dit onderzoek: “Wat is het verschil in impact op leeropbrengsten tussen levensecht leren en theoretisch leren op het gebied van OJW en hoe zou dit in de praktijk teruggekoppeld kunnen worden naar Niet stapelen maar vervangen?”, komt uit de resultaten van de vragenlijst naar voren dat de respondenten van mening zijn dat levensecht leren ervoor kan zorgen dat de stof beter blijft hangen bij leerlingen en dat deze meer betekenis krijgt. De respondenten staan positief tegenover het gebruik van levensecht leren. Dit kwam naar voren bij vraag 7, 11 en 12 uit de vragenlijst. Gezien de leergebieden waar NSMV zich op richt, vinden de respondenten levensecht leren vooral zinvol voor OJW en kunstzinnige vakken. Voor bewegingsonderwijs en digitale vaardigheden is levensecht leren daarentegen veel minder zinvol volgens de respondenten. De respondenten zijn van mening dat zowel theoretisch als levensecht leren een positieve bijdrage kan hebben op de leeropbrengsten van leerlingen. Hierbij scoort levensecht leren net iets hoger dan theoretisch leren (levensecht leren gem = 2.12; theoretische leren gem = 2.24).

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Theoretische analyse

In de eerste instantie was het lastig om wetenschappelijke literatuur te vinden bij de onderzoeksvraag, omdat NSMV een nieuw initiatief is. We konden dan ook geen literatuur vinden die theoretisch- en levensecht leren met elkaar vergeleek of die een soortgelijk initiatief als NSMV beschreef. Om deze reden hebben we gekeken naar literatuur over de verschillende leertheorieën die de basis vormen van de uitgangspunten van NSMV. Zoals eerder beschreven vormt levensecht leren een belangrijk onderdeel binnen NSMV, als contrast met theoretisch leren in de klas (Niet Stapelen Maar Vervangen, z.d.). Vandaar de vraag wat gezien leeropbrengsten het verschil is tussen deze verschillende manieren van leren. De uitgangspunten van theoretisch leren enerzijds en levensecht leren anderzijds zijn terug te voeren naar verschillende leertheorieën. Een leertheorie probeert te verklaren hoe mensen leren. In realiteit is 'leren' een ingewikkeld en veelomvattend verschijnsel. In de praktijk is een leertheorie daarom vaak een bepaalde visie hoe we zouden moeten denken over het concept 'leren'. Er zijn verschillende leertheorieën te onderscheiden. Vier specifieke leertheorieën hebben vooral een grote rol gespeeld binnen het onderwijs en hoe het onderwijs wordt vormgegeven vandaag de dag. Dit zijn het behaviorisme, het cognitivisme, het constructivisme en socio-culturele theorieën (Doroudi, 2021). Om duidelijkheid te scheppen over de uitgangspunten en betekenis van elke leertheorie volgt hieronder een korte definitie van elke leertheorie. Wat belangrijk is om daarbij in het achterhoofd te houden is dat onderstaande beschrijvingen beknopt zijn en dat er ook veel overlap is tussen verschillende leertheorieën. Het voert te ver om dat hier allemaal toe te lichten en daarom is hier slechts de kern van elke leertheorie beschreven.

Vanuit het behaviorisme wordt leren gezien als een verandering in objectief te observeren gedrag, daarom ligt de focus van deze leertheorie op het bestuderen van menselijk gedrag. Hierbij wordt er vrijwel geen aandacht besteed aan cognitieve processen (waaronder gedachten en gevoelens); allereerst omdat het niet objectief te observeren is wat er gebeurt in het hoofd van een

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

individu, daarnaast vanwege de overtuiging dat alles wat gebeurt in het brein uiteindelijk tot uiting komt in veranderingen in gedrag (Doroudi, 2021). Verder is het idee van stimulus-respons een belangrijk aspect binnen de behavioristische leertheorie: de omgeving van een individu biedt verschillende stimuli (prikkel) die door middel van zintuigen kunnen worden waargenomen door het individu. Het individu kan hier vervolgens op reageren, wat tot uiting komt in observeerbaar gedrag (Doroudi, 2021; McLeod, 2003). Veel aspecten binnen het onderwijs vandaag de dag zijn gebaseerd op de uitgangspunten van het behaviorisme. Enkele voorbeelden zijn het gebruik van bekrachtiging (bijvoorbeeld beloningen geven) om leerprestaties te beïnvloeden en nadruk op observeerbare en meetbare leeruitkomsten (Ertmer en Newby, 2013).

Cognitivismen ziet leren als het opdoen van kennis. Binnen deze leertheorie wordt er wel aandacht besteed aan cognitieve processen. De hersenen (the mind) worden gezien als een computer: er is bepaalde input door middel van perceptie; deze wordt bewerkt door de hersenen met als gevolg een bepaalde output (gedrag). Verder houden cognitivisten zich bezig met de vragen hoe mensen denken en hoe mensen leren (Doroudi, 2021) en wordt er aandacht besteed aan onderwerpen zoals informatieverwerking, taal, conceptvorming en het oplossen van vraagstukken. Verder legt het cognitivisme net als het behaviorisme nadruk op de rol die de omgeving speelt bij het vergemakkelijken van leren bij een individu. Ook ideeën afkomstig van de cognitivistische leertheorie komen terug in ons hedendaagse onderwijs. Enkele voorbeelden zijn aandacht besteden aan het actief betrekken van de leerling in het leerproces (bijvoorbeeld door het aanleren van metacognitieve vaardigheden) en nadruk op het structureren en organiseren van informatie om optimale informatieverwerking te stimuleren (bijvoorbeeld door het gebruik van samenvattingen) (Ertmer & Newby, 2013).

Vanuit het constructivisme wordt leren gezien als het actief construeren van kennis. Het construeren van kennis, de rol van voorkennis en ervaringen betreffende het construeren van kennis zijn belangrijke aspecten binnen deze leertheorie. Hierbij wordt veel nadruk gelegd op individuele

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

verschillen in voorkennis en de manier waarop leerlingen leren en ontwikkelen over tijd (Doroudi, 2021). Uit het idee dat kennis, en daardoor een bepaald wereldbeeld, geconstrueerd kan worden komt ook het uitgangspunt voort dat er als gevolg daarvan verschillende perspectieven ontstaan van waaruit mensen denken en waarnemen. Een ander uitgangspunt van het constructivisme is dat kennis contextafhankelijk is en dat leren dus plaats zou moeten vinden in de context waarin de te leren kennis relevant is (Duffy en Cunningham, 1984). Ook constructivistische aspecten komen terug in het onderwijs. Enkele voorbeelden zijn het inbedden van leren in betekenisvolle contexten en het herhaaldelijk aanbieden van te leren informatie en vaardigheden op veel verschillende manieren (Ertmer & Newby, 2013).

Socio-culturele theorieën zien leren als iets wat in essentie sociaal is; er wordt aandacht besteed aan het gegeven dat cognitie en leren ingebed zijn in een bepaalde context. Er wordt rekening gehouden met de complexiteit die noodzakelijk eigen is aan sociale contexten in de 'echte' wereld. Een ander belangrijk uitgangspunt is dat cognitie niet per se plaats hoeft te vinden in het hoofd van de individu: cognitie en intelligentie kunnen verdeeld worden over mensen, hulpmiddelen en de omgeving. Enkele voorbeelden hierbij zijn het oplossen van een wiskundig probleem met een rekenmachine of het nadenken over een vraagstuk door samen te werken. In beide gevallen vindt het denkproces niet plaats in het hoofd van één individu, maar worden gedeelten van het proces ingevuld / overgedragen aan iets of iemand anders (een rekenmachine dan wel groepsgenoten). Verder speelt 'embodied cognition' een belangrijke rol binnen socio-culturele theorieën. Dit houdt in dat iemands lichaam een belangrijke bijdrage levert aan leren en cognitie (denk bijvoorbeeld aan gebaren maken tijdens het praten of tellen op je vingers). Een belangrijke gedachte die aan de basis van socio-culturele theorieën ligt is dat leren plaatsvindt in een bepaalde culturele en historische context en gemedieerd wordt door hulpmiddelen (Doroudi, 2021).

Wanneer er wordt gekeken naar deze vier leertheorieën dan zijn verschillende aspecten te koppelen aan theoretisch dan wel levensecht leren. De ideeën uit het behaviorisme lijken diep

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

geworteld in het onderwijs, zowel wanneer er wordt gekeken naar theoretisch leren als naar levensecht leren. Zo wordt er in het Nederlandse onderwijs uitgegaan van vooropgestelde leerdoelen (bijvoorbeeld de SLO-aanbodsdoelen) waarbij er wordt gewerkt met meetbare en observeerbare leeropbrengsten. Het behaviorisme is wel een van de oudere leertheorieën, waarbij ervan wordt uitgegaan dat leerlingen niet zelf initiatief nemen, maar slechts reageren wanneer zij getriggerd worden door iets of iemand uit de omgeving (Ertmer & Newby, 2013). Dit aspect van het behaviorisme lijkt wel meer aan te sluiten bij theoretisch leren; denk aan leren uit een boek of door uitleg van een docent. In beide gevallen zijn de leerlingen niet zelf actief de omgeving aan het ontdekken, maar hoeven ze enkel een bepaald respons (begrijpen / leren beheersen van de stof) te geven op een stimulus (boek / instructie). Iets soortgelijks komt terug bij het cognitivisme; binnen deze leertheorie wordt weliswaar gekeken naar hoe mensen leren en denken maar over het algemeen wordt er nog steeds uitgegaan van een 'schoolsituatie' waarbij leerlingen in een klas les krijgen van een leraar. Eerdergenoemde zaken die horen bij het cognitivisme zijn ook beter in te passen bij theoretisch leren dan bij levensecht leren, zoals het aanleren van metacognitieve vaardigheden. Het constructivisme en socio-culturele theorieën lijken het meest aan te sluiten bij levensecht leren gezien de uitgangspunten dat leren plaats moet vinden in een context waarin de te leren kennis relevant is en het uitgangspunt dat cognitie en intelligentie verdeeld kunnen worden over mensen, hulpmiddelen en de omgeving.

Wat nuttig is om naar te kijken is wat de impact op leeropbrengsten is per verschillende leertheorie. Naar aanleiding daarvan zou mogelijk iets gezegd kunnen worden over de impact van theoretisch dan wel levensecht leren op leeropbrengsten van leerlingen. Ertmer en Newby (2013) beschrijven iets wat erg relevant is wat betreft de impact die verschillende leertheorieën kunnen hebben. Zij gaan in op de vraag of er één bepaalde leertheorie 'het beste' is en op de vraag of de ene leertheorie efficiënter is dan de ander. 'Het hangt er van af' is het antwoord dat zij geven op beide vragen. Ze beschrijven dat leren een complex proces is dat wordt beïnvloed door veel factoren, waaronder de voorkennis van een individu, wat ervoor zorgt dat het leerproces zelf constant aan

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

verandering onderhevig is. Wat een effectieve manier van leren is verschilt betreffende of het individu een beginneling dan wel een expert is gezien de te leren vaardigheid. Daarnaast maakt het uit wat er geleerd moet worden. Afhankelijk van de te leren vaardigheid kan een bepaalde leertheorie het nuttigst zijn om in te zetten voor gewenste leeropbrengsten. Als het gaat om inhoudelijk leren van een bepaald onderwerp waarbij een relatief lage mate van cognitieve verwerking nodig is (bijvoorbeeld bij het uit het hoofd leren van bepaalde zaken) dan lijkt een behavioristische benadering het meest effectief. Als het gaat over zaken waarbij meer cognitieve verwerking nodig is, zoals wanneer eerder aangeleerde feiten en regels moeten worden toegepast in onbekende situaties, dan lijkt de cognitivistische benadering het meest passend. Wanneer er een hoge mate van cognitieve verwerking nodig is, bijvoorbeeld bij moeilijke vraagstukken waarbij bepaalde cognitieve strategieën gekozen en toegepast moeten worden, is een cognitivistische benadering het meest effectief (Ertmer & Newby, 2013). Van socio-culturele theorieën wordt minder duidelijk beschreven voor welk soort vaardigheden deze kunnen worden ingezet. Ondanks dat het zoals eerder beschreven passend is bij levensecht leren zouden de uitgangspunten van socio-culturele theorieën ook bij theoretisch leren kunnen worden ingezet. Denk bijvoorbeeld embodied cognition (gebruik van het lichaam bij het leren). Eerder werd het voorbeeld tellen op je vingers genoemd; dit zou gebruikt kunnen worden bij een (theoretische) rekenles voor jonge kinderen. Embodied cognition zou echter ook toegepast kunnen worden in een context buiten de klas, bijvoorbeeld wanneer leerlingen in een museum de opdracht krijgen een historische gebeurtenis na te spelen of uit te beelden. De uitgangspunten van socio-culturele theorieën lijken ingezet te kunnen worden op veel verschillende manieren, op verschillende niveaus en bij het leren van verschillende type vaardigheden.

Samenvattend blijkt het aan de hand van literatuur lastig te zijn een concreet antwoord te geven op de vraag wat de impact op leeropbrengsten is van theoretisch dan wel levensecht leren. Dit komt doordat leren een heel complex fenomeen is; het is niet zo dat één bepaalde manier van lesgeven hetzelfde effect heeft voor elk type te leren vaardigheid en voor elke individuele leerling.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Zoals Ertmer en Newby (2013) beschrijven is het per individu en per type vaardigheid verschillend welke manier van instructie geven het meest positieve effect kan hebben op de leeropbrengsten.

Natuurlijk kan hier rekening mee gehouden worden; er kan gekeken worden naar de positie van de leerlingen wat betreft hun kennis en naar de te leren vaardigheid zodat vervolgens een inschatting kan worden gemaakt van welke instructie benadering het meest passend lijkt gezien de situatie.

Echter, dit zal niet altijd makkelijk zijn en het zal waarschijnlijk altijd zo zijn dat er per situatie niet één bepaalde beste manier is. Wanneer een bepaalde manier van instructie wordt gekozen, zal het nooit te achterhalen zijn of een andere manier van instructie mogelijk effectiever geweest zou zijn voor de leeropbrengsten in die specifieke context. Wat de implicaties hiervoor kunnen zijn voor NSMV zal verder worden uitgewerkt in het verbeterplan.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Verbeterplan

De praktische en theoretische analyse zijn uitgevoerd om uiteindelijk in de vorm van dit verbeterplan antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag die we hebben afgeleid uit de probleemstelling. Deze was: 'Wat is het verschil in impact op leeropbrengsten tussen levensecht leren en theoretisch leren op het gebied van OJW en hoe zou dit in de praktijk teruggekoppeld kunnen worden naar Niet stapelen maar vervangen?' Dit is niet echt het type vraag dat een antwoord vereist in de vorm van een verbeterplan; wij zullen daarom het verbeterplan meer vormgeven als een 'take home message' wat betreft de vraag en daarbij zullen we ook enkele adviezen formuleren voor NSMV.

Uit de theoretische analyse blijkt dat er geen eenduidig antwoord gegeven kan worden op de vraag wat het verschil van impact is op leeropbrengsten tussen levensecht leren en theoretisch leren. Welke impact een bepaalde manier van leren / lesgeven heeft is zoals eerder beschreven sterk afhankelijk van de al aanwezige (voor)kennis van de individu en van de te leren vaardigheid (Ertmer en Newby, 2013). Wat vooral een belangrijk gegeven is gezien de hoofdvraag is dat theoretisch leren en levensecht leren niet tegenover elkaar staan, maar dat het twee verschillende manieren van leren zijn die elk nuttig zijn binnen bepaalde contexten. Gezien elke leersituatie een andere context heeft, met unieke leerlingen per situatie, kan er geen concreet lijstje worden gemaakt met situaties waarin verwacht wordt dat theoretisch leren betere leeropbrengsten oplevert dan levensecht leren en omgekeerd. Om dit te bepalen moet altijd kritisch worden gekeken naar wat de situatie en de context is en zelfs dan zullen er veel onzekerheden zijn, omdat vooraf nooit met zekerheid te bepalen is welke leeropbrengsten een bepaalde aanpak zal opleveren.

Er was overigens geen specifieke literatuur te vinden over OJW en leereffecten bij theoretisch dan wel levensecht leren. Zoals eerder beschreven is NSMV een nieuw initiatief waarbij sowieso al moeilijk literatuur te vinden was. Om deze reden zullen we vooral aan de hand van de praktische analyse iets zeggen over wat de resultaten waren betreffende OJW.

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Uit de resultaten van de praktische analyse bleek dat een groot deel van de respondenten (90.2%) vooraf niet goed wist wat levensecht leren inhield. Na uitleg hierover bleken de respondenten echter positief over het gebruik van levensecht leren, dit kwam naar voren in vraag 7, 11 en 12 van de vragenlijst. Gericht op de leergebieden die wij vooraf konden kiezen voor onze hoofdvraag (OJW, kunstzinnige vorming, digitale vaardigheden en bewegingsonderwijs), gaf het merendeel van de respondenten aan levensecht leren toe te passen bij de leergebieden OJW en kunstzinnige vorming. Tevens bleek uit de resultaten van de vragenlijst dat levensecht leren minder snel zou worden ingezet bij digitale vaardigheden en bewegingsonderwijs. Over het verschil in impact op de leeropbrengsten van leerlingen tussen theoretisch en levensecht leren kwam uit de praktische analyse naar voren dat de respondenten vonden dat zowel theoretisch leren als levensecht leren een positieve bijdrage kunnen leveren aan de leeropbrengsten. Puur gelet op het verschil tussen deze twee leermethodes kwam uit de vragenlijst naar voren dat levensecht leren net iets hoger scoort dan theoretisch leren op de vraag of het een positieve impact kan hebben op de leeropbrengsten van leerlingen. Als er in enkele zinnen vanuit de praktische analyse antwoord gegeven moet worden op de hoofdvraag, dan heeft (gemiddeld gezien volgens de antwoorden van de respondenten) zowel levensecht leren als theoretisch leren een positieve impact op de leeropbrengsten van leerlingen, waarbij levensecht leren net iets hoger scoort dan theoretisch leren. Deze leeropbrengsten zullen naar verwachting het grootst zijn voor OJW, omdat dit leergebied volgens de respondenten het best aansluit op levensecht leren.

Naar aanleiding van het hierboven geformuleerde antwoord op de vraag 'wat is het verschil in impact op leeropbrengsten tussen levensecht leren en theoretisch leren op het gebied van OJW?' zullen wij nu enkele adviezen formuleren. Eerst zullen twee adviezen beschreven worden op basis van de theoretische analyse. Het derde advies is beschreven op basis van de praktische analyse.

Het eerste advies is om rekening te houden met het gegeven dat levensecht leren niet altijd beter is dan theoretisch leren, en omgekeerd. Wij denken dat het nuttig is om, voor zover dat kan en

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

realistisch is, in de praktijk zoveel mogelijk rekening te houden met wat geleerd moet worden, op welk niveau en door wie, om vervolgens te bedenken welke instructiemethode (theoretisch, levensecht of mogelijk nog andere manieren) hier het meest geschikt voor zou zijn. Zo'n inschatting is weliswaar lastig te maken. De beschrijving welke leertheorie het meest passend is voor welke te leren vaardigheid zoals beschreven in de theoretische analyse kan hier mogelijk enkele houvast bij bieden. Dit neemt niet weg dat ook de inzichten en voorkeuren van de leraar, de school en de leerlingen altijd een belangrijke rol zullen spelen bij de keuze voor een manier van leren en zoals eerder gezegd is het nooit met zekerheid vast te stellen welke instructiemethode de beste leeropbrengsten voortbrengt binnen een bepaalde context.

Een tweede advies is om te monitoren wat de leeropbrengsten zijn wanneer scholen theoretisch dan wel levensecht leren toepassen. Op deze manier kan er mogelijk meer kennis verkregen worden over wat het effect is van een bepaalde manier van leren en binnen welke context een bepaalde manier van instructie het meest effectief lijkt voor goede leeropbrengsten. Hierbij moet er wel gelet worden op dat leeropbrengsten niet één op één te linken zijn aan de manier van leren. Als bijvoorbeeld een klas op een geschiedenistoets over de Romeinse tijd hoog scoort na bezoek aan een museum waar zij geleerd hebben over de Romeinse tijd, wil dit niet automatisch zeggen dat de hoge toetsscore veroorzaakt is door het levensecht leren in de vorm van het museumbezoek. Mogelijk hadden de kinderen in deze klas al veel voorkennis over de Romeinse tijd of hadden zij voorafgaand aan de toets thuis met hun ouders extra geoefend en heeft dit bijgedragen aan de verhoogde scores. Daarnaast is het ook niet zeker of de klas hoger, lager of op eenzelfde niveau gescoord zou hebben op de toets wanneer zij een theoretische instructie in de klas hadden gehad over het onderwerp. Dit zijn zaken die kritisch in het achterhoofd gehouden moeten worden wanneer er wordt gekeken naar gegevens over leeropbrengsten bij een bepaalde manier van instructie geven. Het monitoren van de verschillen in leeropbrengsten tussen theoretisch en levensecht leren kan gedaan worden door een onderzoek op te zetten waarbij de onderzoeksgroep wordt verdeeld in twee groepen. De ene groep krijgt les aan de hand van levensecht leren en de

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

tweede groep aan de hand van theoretisch leren. Na een periode waarin deze leermethodes zijn gehanteerd kan gekeken worden naar de effecten die beide leermethodes hebben gehad op de leeropbrengsten van leerlingen. Dit kan meer informatie opleveren over de impact die de leermethodes kunnen hebben op leeropbrengsten. Ook hier zal echter rekening gehouden moeten worden met dat er verschillen zullen zijn tussen de groepen die de onderzoeksresultaten kunnen beïnvloeden (bijvoorbeeld verschillen in gemiddeld intelligentieniveau, voorkennis, leerlingkenmerken en leraar kenmerken).

Het derde advies is opgesteld aan de hand van de praktische analyse. NSMV focust zich momenteel op vier leergebieden: OJW, digitale vaardigheden (ICT), kunstvakken en bewegingsonderwijs. NSMV was bij de praktische analyse van ons onderzoek benieuwd naar hoe leerkrachten uit de praktijk aankijken tegenover levensecht leren. Omdat het een vrij nieuw concept is, was NSMV benieuwd of leerkrachten levensecht leren zouden gebruiken. Uit de praktische analyse kwam naar voren dat leerkrachten positief aankijken tegenover het gebruik van levensecht leren. Echter, als gekeken wordt naar de leergebieden dan worden vooral OJW en de kunstvakken genoemd als leergebieden waarbij de respondenten levensecht leren zouden toepassen. ICT en bewegingsonderwijs scoorden op deze vraag erg laag: bij deze vakken zouden de respondenten veel minder snel levensecht leren toepassen. Het advies voor NSMV is dan ook om zich vooral te gaan focussen op de leergebieden OJW en kunstzinnige vakken. Hierbij zijn ICT en bewegingsonderwijs misschien leergebieden die in de toekomst meer in aanmerking kunnen komen voor levensecht leren.

Referenties

- Doroudi, S. (2021). A primer on learning theories. <https://doi.org/10.35542/osf.io/ze5hc>
- Duffy, T., & Cunningham, D. (1996). Constructivism: Implications for the design and delivery of instruction. *Handbook of research for educational communications and technology*, 51, 170-198. Geraadpleegd op 14 december 2022, van <http://homepages.gac.edu/~mkoomen/edu241/constructivism.pdf>
- Ertmer, P. A., & Newby, T. J. (2013). Behaviorism, cognitivism, constructivism: Comparing critical features from an instructional design perspective. *Performance improvement quarterly*, 6(4), 50-72. <https://doi.org/10.1002/piq.21143>
- Joshi, A., Kale, S., Chandel, S., & Pal, D. (2015). Likert scale: Explored and explained. *British Journal of Applied Science & Technology*, 7(4), 396-403. <https://doi.org/10.9734/bjast/2015/14975>
- Kerpel, A. (2014). *Coöperatief leren*. Geraadpleegd van <https://wij-leren.nl/cooperatief-leren-artikel.php>
- McLeod, G. (2003). Learning theory and instructional design. *Learning Matters*, 2(2003), 35-43. Geraadpleegd op 15 december 2022, van https://eddl.tru.ca/wp-content/uploads/2021/02/McLeod_from-learningmatters02durh.pdf
- Niet Stapelen Maar Vervangen. (z.d.). *Home*. Geraadpleegd op 11 december 2022, van <https://www.nietstapelenmaarvervangen.nl/>

Bijlagen**Bijlage 1 - Vragenlijst**

Beste meneer/mevrouw, Bedankt dat u ons wil helpen door deze vragenlijst in te vullen. Wij zijn Iris van Mierlo en Niek ten Have en wij studeren Pedagogische Wetenschappen en ALPO aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Voor een onderzoek dat wij in samenwerking met 'Niet Stapelen Maar Vervangen' uitvoeren zijn wij benieuwd naar uw ervaring met en visie op levensecht leren. Dit is namelijk de kern van Niet Stapelen Maar Vervangen. Daarnaast zijn wij voor het onderzoek ook geïnteresseerd in andere manieren waarop onderwijs kan worden aangeboden. Het invullen van de vragenlijst zal ongeveer 10 tot 15 minuten duren en is volledig anoniem. Wanneer het onderzoek is afgerond zullen we alle verzamelde gegevens verwijderen. Bij vragen of andere zaken rondom dit onderzoek kunt u contact opnemen met één van ons. Onze mailadressen zijn niek.tenhave@ru.nl en iris.vanmierlo@ru.nl.

Algemeen:

1. Wat is uw functie binnen het onderwijs?
 - a. leerkracht
 - b. stagiair
 - c. anders
2. In welke groep(en) geeft u momenteel les? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. groep 1
 - b. groep 2
 - c. groep 3
 - d. groep 4
 - e. groep 5
 - f. groep 6
 - g. groep 7
 - h. groep 8
3. Hoeveel jaar ervaring heeft u voor de klas? U kunt zelf een aantal typen. Gebruik hiervoor het volgende format: jaren;maanden (dus als u bijvoorbeeld 3 jaar en 5 maanden voor de klas staat vult u 3;5 in).
4. Hoe veel dagen per week werkt u gemiddeld?
 - a. 1
 - b. 2

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

- c. 3
- d. 4
- e. 5

Levensecht leren:

5. Bent u bekend met 'Niet Stapelen Maar Vervangen'? Antwoord met 'ja' of 'nee' en geef alleen extra toelichting als dat echt nodig is ter verduidelijking van het antwoord.
6. Bent u bekend met levensecht leren? Antwoord met 'ja' of 'nee' en geef alleen extra toelichting als dat echt nodig is ter verduidelijking van het antwoord.
 - a. Als u 'ja' heeft geantwoord bij vraag 6: wat verstaat u onder levensecht leren? Als u 'nee' heeft geantwoord bij vraag 6 vul dan - in.

Informatie - Met levensecht leren bedoelen wij leren waarbij leerlingen te maken krijgen met echte praktijkervaringen om op deze manier bepaalde onderdelen van het curriculum te kunnen leren. Enkele voorbeelden zijn bijvoorbeeld een museum bezoek om te leren over geschiedenis of bezoek aan een buurttuin om te leren over biologie. Beantwoord de volgende vragen afgaand op deze definitie van levensecht leren.

7. Heeft u in uw lessen ooit gebruik gemaakt van levensecht leren?
 - a. Als u 'ja' heeft geantwoord bij vraag 7: op welke manier gebruikt / gebruikte u levensecht leren in uw lessen? Als u 'nee' heeft geantwoord bij vraag 7 vul dan - in.
 - b. Als u 'ja' heeft geantwoord bij vraag 7: wat is / was uw motivatie om gebruik te maken van levensecht leren? Als u 'nee' heeft geantwoord bij vraag 7 vul dan - in.
 - c. Als u 'nee' heeft geantwoord bij vraag 7: wat is / was uw motivatie om geen gebruik te maken van levensecht leren? Als u 'ja' heeft geantwoord bij vraag 7 vul dan - in.
8. Vraag 8 - Op welke manieren laat u uw leerlingen leren? U kunt bij deze vraag meerdere antwoordopties kiezen.
 - a. coöperatief leren
 - b. samenwerkend leren
 - c. onderzoekend leren
 - d. directe instructie
 - e. theoretisch leren
 - f. levensecht leren
 - g. competentiegericht leren
 - h. begeleid zelfstandig leren

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

- i. ondernemend leren
 - j. ontwerpnd leren
 - k. opvolgend leren
 - l. anders, namelijk:
9. Om welke reden(en) laat u uw leerlingen op deze manier(en) leren?
10. Binnen welk(e) leergebied(en) zou u levensecht leren toepassen? U kunt bij deze vraag meerdere antwoordopties kiezen.
- a. wereldoriëntatie vakken
 - b. kunstzinnige vakken
 - c. digitale vaardigheden
 - d. bewegingsonderwijs
 - e. rekenen
 - f. taal
 - g. burgerschap
 - h. technologie
 - i. anders, namelijk:
 - j. ik zou levensecht leren niet toepassen
11. Stelling: Ik zou levensecht leren toepassen in mijn lessen. 1 = helemaal mee eens, 2 = mee eens, 3 = niet mee eens en niet mee oneens, 4 = niet mee eens, 5 = helemaal niet mee eens.
12. Stelling: Ik zou delen van het curriculum willen vervangen door levensechte ervaringen. 1 = helemaal mee eens, 2 = mee eens, 3 = niet mee eens en niet mee oneens, 4 = niet mee eens, 5 = helemaal niet mee eens.
13. Stelling: Ik denk dat levensecht leren een positieve impact kan hebben op de leeropbrengsten van leerlingen. 1 = helemaal mee eens, 2 = mee eens, 3 = niet mee eens en niet mee oneens, 4 = niet mee eens, 5 = helemaal niet mee eens.
14. Stelling: Ik denk dat theoretisch leren een positieve impact kan hebben op de leeropbrengsten van leerlingen. 1 = helemaal mee eens, 2 = mee eens, 3 = niet mee eens en niet mee oneens, 4 = niet mee eens, 5 = helemaal niet mee eens.
15. Dit is de laatste vraag van de vragenlijst. Is er nog iets dat u graag zou willen toelichten / vertellen betreffende levensecht leren, Niet Stapelen Maar Vervangen of manieren om onderwijs aan te bieden?

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Bijlage 2 - Goedkeuring directeuren

Beste meneer, mevrouw,

Wij zijn Iris van Mierlo en Niek ten Have en wij studeren Pedagogische Wetenschappen en ALPO aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Voor het vak Beroepsvaardigheden 3 moeten we een klein onderzoek doen. Wij doen dit in samenwerking met Niet Stapelen Maar Vervangen, een initiatief met als uitgangspunt om delen van het curriculum in te vullen doormiddel van educatieve activiteiten buiten school. Om onze eigen beroepsvaardigheden te ontwikkelen en om tegelijkertijd Niet Stapelen Maar Vervangen te helpen hebben we een vragenlijst gemaakt voor leraren / professionals in het basisonderwijs en studenten in opleiding over levensecht leren, manieren van onderwijs aanbieden en Niet Stapelen Maar Vervangen. De vragenlijst bestaat uit 15 vragen en is in te vullen in 10 tot 15 minuten.

Nu wilden we vragen of er binnen uw school leraren / professionals zijn die het leuk zouden vinden om de vragenlijst in te vullen. Dit is uiteraard anoniem en we zullen de gegevens die we verzamelen verwijderen op het moment dat we ons onderzoek hebben afgerond. Als er leraren / andere professionals zijn die bereid zijn te helpen is hieronder de link naar de vragenlijst:

https://qfreeaccountssjc1.az1.qualtrics.com/jfe/form/SV_8uBRbdE8BsMpG6y

Graag zouden we voor 19 december de antwoorden ontvangen; daarna gaan we aan de slag met het interpreteren van de verkregen data.

Alvast bedankt!

Groeten van Niek ten Have en Iris van Mierlo

THEORETISCH LEREN EN LEVENSECHT LEREN

Over de auteurs



Niek ten Have

Vierdejaars bachelorstudent

Academische Lerarenopleiding Primair Onderwijs (ALPO)

Radboud Universiteit / Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN)



Iris van Mierlo

Derdejaars bachelorstudent

Pedagogische Wetenschappen

Radboud Universiteit